

TÜRKÇE YAYIN EDITÖRÜ'NÜN NOTU

İnsanlık tarihinin en uzun ve en yıkıcı savaşlarından biri Kafkasya'da yaşandı. 1700'lerin başından itibaren Rusya İmparatorluğu'nun kısmi askeri hareketleriyle başlayan, 1800'ler boyunca tüm Kafkasya'yı içine alacak bir ateşe dönüşen ve nihayet Rusya'nın Kafkasya'yı hakimiyeti altına almasıyla sonuçlanan bu savaşın en trajik boyutu, savaş boyunca ve ağırlıklı olarak savaştan sonra Kafkas halklarının (özellikle de Adige, Abhaz/Abaza ve Ubıhların) yurtlarından sürgün edilışidir.

Yazar Yakov Gordin'e göre, bu savaş ve kitlesel sürgün Kafkasya'yı büyük bir felakete sürükledi. Bunu, ünlü etnograf İvan N. Klingen'den alıntıyla, şöyle anlatıyor: "Çerkesleri ülkeden çıkararak, medeniyet önünde üzerimize, yitirilen güçlerin ve mahvolan bir kültürün ahlaki borcunu almış olduk. 3.000 yıl süresince biriken bu kültür, artık yerlinin deneyimli ve güçlü eliyle desteklenmediği için, doğanın devasa yaratıcı gücünün baskısı altında, 30 yılda mahvoldu... Burada ateş ve kılıç bir işe yaramaz, ve temelsiz projeler derde deva olmaz, çünkü eski gelenekler ebediyen öldü ve eski kültür neredeyse iz bırakmadan kayboldu."...

İşte bu yüzden Gordin, kitabına, mitolojik (kayıp kıta) Atlantis'e atfen, "KAFKAS ATLANTİSİ" adını verdi.

Kafkas Savaşı, kimi tarihçilere göre Adige, Abhaz/Abaza ve Ubıhların son ortak direnişinin kırılması ve Rusların 21 Mayıs 1864'de Soçi'de/Krasnaya Polyana'da (Kbaada) zafer töreni yapmasıyla, kimi tarihçilere göre de 1877-1878 Osmanlı-Rus Savaşı (93 Harbi) ve paralelinde Abhazya'daki ayaklanmaların bastırılmasıyla sona erdi. Yakov Gordin'e göre ise bu savaş (1922 ve 1944'deki Çeçen isyanları ve 1994-1996 /1999-2000 Rus-Çeçen savaşlarına atıfla) günümüze kadar geliyor. G.Osetya ve Abhazya savaşları (1990/91, 1992/93, 2008), akabindeki Rusya-Gürcistan çatışması (2008) Gordin'in tezini haklı çıkarıyor. Kitabın ikinci başlığının "300 Yıl Süren Savaş" olması bundan...

KAFKAS ATLANTİSİ

Kafkas Savaşı'nın pekçok tanımı vardır. En yalın haliyle, bölgeyi işgal etmek isteyen Rusya ile yurtlarını savunan Kafkas halkları arasındaki savaştır. Diğer yanıyla, Rusya ile İngiltere arasında Asya üzerine yapılan büyük paylaşım mücadelesinin kilit savaşıdır. Başka bir yanıyla da, Rusya ile Osmanlı (ve İran) arasında, Hristiyanlık-Müslümanlık temeli üzerinden yürütülen nüfuz savaşıdır. Hem ayrı ayrı her biridir, hem birarada hepsidir. Her halükarda, savaşın kaybedeni Kafkasya ve Kafkas halkları olmuştur...

Kafkas Savaşı, savaşın tarafları, tarafların siyasi-stratejik-ekonomik gerekçeleri, savaşın seyri ve yarattığı sonuçları bakımından daha çok irdelenmeye-sorgulanmaya muhtaçtır. Gordin bu kitabıyla, sığ ve kaba bilgi dağırcığımızı hem genişletiyor hem de rafine ediyor. Bu savaşın fikri ve fiili başrol oyuncularının aklını okumamızı, bu sayede hangi stratejik, ideolojik ve ahlaki saiklerle bu kanlı savaşın sürdürüldüğünü anlamamızı sağlıyor. Özetle, tarihin 'geçmişin kronolojik dökümü' olmaktan öte bir anlam taşıdığını, tarihin esas olarak bugünü anlamamız ve geleceği öngörebilmemiz bakımından vazgeçilmez bir 'dersler manzumesi' olduğunu gösteriyor.

Bu kitabı, sürgünün 150.yılı vesilesiyle, Kafkas halklarının acılarla ve kayıplarla dolu geçmişlerinin hatırasına ithaf ediyoruz. Ve elbet, bugüne ve geleceğe dair umutlarına da...

Kafkasya'da 300 yıldır süren "ateş ve kılıç" çağının artık sona ermesini ve yerine barış-demokrasi-adalet-refah çağının başlamasını diliyoruz.

Sezai Babakuş